

Hepinizi hürmetle selâmlarım arkadaşlarım.
BAŞKAN — Bir kifayet önergesi vardır.

Sayın Millî Savunma Bakanına söz veriyorum, buyrun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI İLHAMİ SANCAR (İstanbul Milletvekili) — Büyük Millet Meclisinin Sayın Başkanı, Sayın Üyeler;

Mevzua esas bakımından girmeden evvel bâzı umumi mülâhazalarımı arz etmek isterim:

Bugünün muğlâk cemiyet ve Devlet hayatında sayısız derecede çok olan kuvvetlerin düzenlenmesi karışık bir hal aldıkça ve bundan umumi huzursuzluk ve dağılıp doğdukça, bu da büyüdükçe kuvvetli ve müessir bir disiplin ve birlik prensibinin yürütülmesine zaruret vardır. İşte örfî idare bu hayati zaruretin ifadesidir.

Hür yaşayabilmek için hürriyet fikri ve cemiyet nizamı fikirlerinin tevazün halinde bulunması lâzımdır. Anayasamızda 11 nci madde ve meriyetteki Örfî İdare Kanununun bu tevazünü temin ettiği kanaatindeyiz. Müessir tesir ve eserlerini her gün müşahade buyurmaktasınız. Uyuşmazlıklar var ise, hal çaresi bulmak ve millî irade olarak hepimizi o yola sevk etmek, Yüksek Meclisin elindedir.

Bağdaşmazlık olarak ileri sürülen tatbikat, elden geldiği kadar yumuşatılmakta, ferdi şahsiyet ve hürriyet, örfî idare sahasında bu idarenin gerektirdiği disiplin ile her gün daha yumuşak bir şekle sokulmaktadır. Bâzı arkadaşlarımızca, mutlaka bâzı hükümlerin tatbik edilmemesi muradediliyorsa, mesuliyet yüklendiğimiz Hükümet ve örfî idare makamları bunu yapamazlar; çünkü, mesuliyet anlayışları bu ihmali harekete müsait değildir. Yüksek Türk Cemiyetinin rejimi ile beraber Devlet olarak bekasını korumak endişesini böyle bir arzu ile bağdaştırmakta mâzur görmenizi rica ederim.

Arkadaşlarımızın bu fikirleri serd ettikleri ilk günden bugüne kadar aylar geçti, bu yolda bir teşriî teşebbüsleri sebk etmedi. Demek oluyor ki, kendileri de esasında bizimle kalben hemfikirdirler. Yalnız başka mülâhazalarla ayrı fikir beyan etmektedirler.

Mevzuat ve tatbikatın Anayasaya aykırılığı bakımından böyle bir teşriî tasarruf olmadığına, Anayasa Mahkemesinin bir iptal kararı bulunmadığına göre kendilerini hiçbir suretle haklı görmeye imkân yoktur. O halde, lütfen

daha açık kalble diğer mülâhazaları bırakıp, bu var olma mücadelesinde Hükümetinizi yerinde tuttuğunuza göre, kendisi ile beraber olmanızı, murakabe ve daimî irşatlarınızla da her gün daha iyiye sevk gayret etmenizi rica ederim.

İnsan ve vatandaş haklarına taallük eden beyanmelerden bahseden arkadaşlarıma bu vesile ile bir görüşü hatırlatmakta fayda görürüm :

Hürriyet ve içtimai nizamın tevazünü bahsi hemen hemen bütün Anayasalarda ve bu kabil beyanmelerde yer alır.

Fransız beyannamesinde (Hürriyet, başkalarına zarar vermiyecek şeyi yapabilmektir) der.

Amerika İstiklâl beyannamesinde ve Anayasasında da aynı esasın yer aldığını görürüz.

Bu esaslarda hürriyet ve içtimai nizam tevazünü bahsinde hürriyete daha ağır basan yer verildiğini görmekteyiz.

Federal Yüksek Mahkeme fert hürriyetlerinin en sadık bekçiliğini yaparken aynı zamanda içtimai nizam âleyhine netice verecek ahvalde hürriyet lehine müsamahadan çekinmektedir.

İçtimai nizamı sağlayacak olan Hükümet otoritelerinin sarsılmamasına itina etmiş ve bu otoritenin âcz içerisinde kalınmasını temine çalışmıştır.

İşte hürriyet telâkkisi medeni âlemde bu merkezde tatbik görmektedir.

Muhterem arkadaşlarım;

Geçen toplantıda söz alan arkadaşlarımızdan bir kısmı, sıkıyönetimin uzatılmasının son bulmasının temennisinde bulunmuşlardı. Bu temennilere rağmen bu kere de Hükümetiniz sıkıyönetimin iki ay daha uzatılması teklifini huzurunuzda getirmeye mecbur kalmış bulunmaktadır. Hükümetinizin böyle bir mecburiyette kalmasında hiçbir şahsın veya makamın itham edilmesine imkân yoktur. Demokrasiyi yıkmak isteyenleri hiç kimsenin şüphe edemeyeceği şekilde onun nimetlerinden âzami şekilde faydalanmalarına imkân verilmesi hususu, bu mecburiyeti yani geçikmeyi doğurmaktadır.

Sıkıyönetimin uzatılmaması pahasına suçlu ve zanlıları müdafaa imkânından mahrum bırakmak ve işleri kısa bir zamanda bitirme yoluna gitmek bizleri dünya önünde nesillere intikal edecek tarihî hatalara sürükleyeceğini pesinen kabul etmek doğru olur.